

Nostradamus in Orval

Nostradamus in Orval

Patrick Bernauw

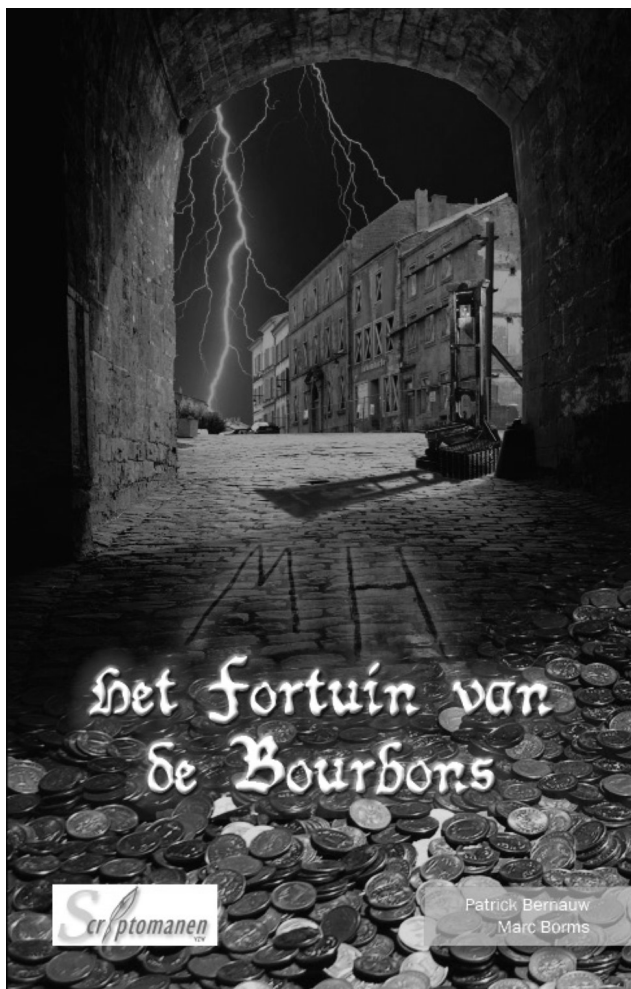
© 2016 Patrick Bernauw
coverontwerp: Patrick Bernauw – foto www.embee.be
www.bernauw.com – patrick.bernauw@skynet.be
www.scriptomanen.org

NUR 305

Eerste druk, Manteau 2007
Tweede druk, de Scriptomanen 2010
Derde druk, Schrijverspunt Clusteruitgeverij 2013
Vierde druk, de Scriptomanen 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ontsluier nu samen met Patrick Bernauw de mysteries van **Nostradamus in Orval** in het kader van een 'moordweekend' in Orval en Montmédy.
info@inter-actief.be

www.nostradamus-orval.blogspot.be
www.stadsspelen.blogspot.be
www.stadsspel.be / www.stadsspel.org

DEEL 1: DE PROFETIE VAN ORVAL

*De nuict viendra par la forêt de Reines,
Deux pars voltorte Herne la pierre blanche
Le moine noir en gris dedans Varennes
Esleu cap cause tempeste, feu, sang, tranche.*

*De nacht valt, door het woud van Reims komen zij vanuit Parijs
Met z'n tweeën naar Orval, Herne, de witte steen.
De monnik in Varennes, zwart op grijs:
De keuze van de Capetinger is de oorzaak van storm, vuur,
bloed, bijl.*

Nostradamus – K20, C9

1.

‘Het is de lente van het jaar 1791,’ zegt Maarten Dejonckheere tegen niemand in het bijzonder, terwijl hij stilstaat in de file van de Parijse periferie, richting Meaux. ‘Onder de brave burgers van Parijs doet het gerucht de ronde dat zich in de bossen rond de Franse hoofdstad duizenden edelen hebben verzameld, die klaar staan om de koninklijke familie te ontvoeren. Men heeft het over een wijdvertakt complot, dat Louis XVI in staat moet stellen een einde te maken aan deze goddeloze revolutie, die hem tot een gevangene heeft gemaakt in zijn eigen land. Zijn echtgenote, Marie Antoinette, schrijft brieven in geheimtaal, waarin zij haar broer Leopold – de Oostenrijkse keizer – smeekt hen ter hulp te komen. Speciale koeriers smokkelen de brieven naar het buitenland, maar de muren van het donkere kille paleis van de Tuilerieën hebben oren en de koeriers sneuvelen onderweg, hun boodschap wordt onderschept door republikeinse geheim agenten, de code gebroken. Als de contra-revolutie een kans op slagen wil hebben, moet men kunnen beschikken over een veilig communicatiemiddel. Over een code met andere woorden, die niet kan worden gebroken...’

De airconditioning doet het niet en de zon schijnt loodrecht op zijn hoofd, door het open dak van zijn donkergroene spiksplinternieuwe tweedehands Opel Omega. De lucht boven het asfalt van de snelweg trilt in de hitte. Maarten schakelt het dictafoontje uit en zet de radio aan. De stem van een bijzonder schorre zanger – Tom Waits? – zwalpt door de open raampjes naar buiten. Maarten trommelt het staccato ritme mee op het hete stuur van zijn wagen, veegt het zweet van zijn voorhoofd, zucht diep en zet de informatie die hij gedurende de eerste paar minuten moet meegeven nog maar eens op een rijtje. Wat mag hij zeker niet vergeten te vertellen? Dat Louis XVI hoopte op de steun van Oostenrijkse keizer, maar dat Leopold hem liet weten dat een militaire actie pas

zinnig kon zijn, als de Franse koning zich met zijn gezin op een veilige plaats bevond? Ongetwijfeld. Nu had markies Francois-Claude-Amour de Bouillé in het district Metz in het noordoosten van Frankrijk de beschikking over een aanzienlijke troepenmacht, met als hoofdkwartier het versterkte stadje Montmédy. Deze 'veilige plaats' moest het zenuwcentrum van de contra-revolutie worden. De grens met de Oostenrijkse Nederlanden was vlakbij en in geval van nood kon de koninklijke familie zich nog altijd terugtrekken in de abdij van Orval, net over de grens. Daar werd overigens reeds het nodige gedaan om de Franse koning met alle mogelijke égards te verwelkomen.

Paul Daniels, Maartens baas bij *Great Mysteries*, was met het idee op de proppen gekomen om een documentaire te maken over een duistere maar daarom niet minder beroemde voorspelling van Nostradamus over de arrestatie van de Franse koninklijke familie in Varennes-en-Argonne. Hij was op vakantie geweest in de Argonne en was daar aan de praat geraakt met de stokoude hoofdredacteur van de regionale *krant L'Est Republicain*, en die kerel had hem ingefluisterd dat in kwatrijn 20 van de negende eeuw verteld werd over een koppel dat bij nacht vanuit Parijs door het woud van Reims kwam, op weg was naar Orval, en aangehouden werd in Varennes. 'Waarom doe je hun vlucht niet eens over?' had Daniels geopperd. 'Je begint in Parijs en je eindigt in Orval... Want wie heeft een aantal jaren in Orval verbleven? Nostradamus, jawel! Het reconstrueren van de vlucht van Louis XVI, die volgens een traject verliep dat al door Nostradamus werd aangegeven, vormt een uitstekend kader om *by the way* al die geheimzinnige geschiedenissen uit de doeken te doen, met alles erop en eraan. Stel je voor, een documentaire *road-movie* die zich simultaan afspeelt in heden en verleden...'

Het had wel iets, moest Maarten toegeven. En dus zit hij hier en nu ter hoogte van Meaux, nadat hij zich wekenlang grondig verdiept heeft in het onderwerp, gezellig te bakken en te braden in de file richting Châlons-en-Champagne. Veel geschikte locaties om te filmen heeft hij nog niet gevonden. Met

een nukkig gebaar zet Maarten de radio uit en schakelt hij zijn dictafoontje nog eens in.

‘Marie Antoinette riep haar minnaar ter hulp: Axel von Fersen, de vertegenwoordiger van de Zweedse koning in Parijs. Deze knappe, charmante en zeer zelfingenomen man zou de details uitwerken van een tragisch avontuur, dat alle kenmerken had van een farce. En zo werd het lot van de Franse koning dan in de handen gelegd van de minnaar van zijn vrouw, die op zijn beurt een ex-geliefde – madame de Korff – voor paspoorten en een luxueuze, veel te zware en te opzichtige koets liet zorgen, een zogenaamde ‘berline’. Op haar kosten nog wel.’

Maarten grijnst. Dat klinkt wel *cool*. Misschien kan hij die paar zinnnetjes gebruiken voor een *off screen* commentaar. Volgens de vrouwtjes is zijn stem zijn meest sexy onderdeel. Waarom zou hij die ook niet professioneel gaan gebruiken?

‘Markies de Bouillé zou het laatste gedeelte van de route beschermen en keizer Leopold had beloofd een legermacht aan de grens samen te trekken, zodat de Bouillé een verontschuldiging had voor het mobiliseren van zijn soldaten. Het was nu van het grootste belang dat dit plan, en de details ervan, niet zouden uitlekken.’

Maarten heeft enkele dagen lang zowat gekampeerd in de Bibliothèque Nationale van Parijs. De bronnen die hij daar raadpleegde, spraken er zich niet over uit – maar zijn buikgevoel zegt hem dat markies de Bouillé wellicht het ‘meesterbrein’ is geweest achter de vlucht naar Orval. Het is in ieder geval deze piste die hij nu wil volgen: generaal de Bouillé had nood aan een onbreekbare code waarmee hij met andere royalisten kon communiceren. Had hij Axel von Fersen op de voorspellingen van Nostradamus gewezen? Het lag voor de hand... En als het niet zo was, dan had het zo moeten zijn. Hoe zeiden de Italianen het ook alweer? *Si non è vero è ben trovato*? Als het niet waar was, dan was het in ieder geval mooi gevonden. De duistere kwatrijnen van de profeet uit de Provence konden uitstekend dienst doen als veilig communicatiemiddel voor alle kwesties die te maken hadden met de

op til zijnde contra-revolutie. Dat was in ieder geval de stelling van meneer Pelletier, de reeds een kwarteeuw gepensioneerde hoofdredacteur van *L'Est Republicain*, met wie Maartens baas aan de praat was geraakt.

De enige fout die generaal de Bouillé maakte, was dat hij zich veel te inschikkelijk toonde, als het aankwam op het inwilligen van de grillen van de koningin. Hij stond toe dat haar minnaar Axel von Fersen de organisatie van de vlucht uit Parijs voor zijn rekening nam. Markies de Bouillé zou pas voorbij Châlons-en-Champagne de route beveiligen met zorgvuldig uitgekozen detachementen. Op die manier kon het gebeuren dat een hysterisch creatuur nauw betrokken raakte bij de organisatie van de vlucht. Marie Antoinette wilde Parijs immers niet ontvluchten zónder Leonard, de hofkapper. Zijn enige wapenfeit op dat moment was het lanceren van een ware rage aan het hof van Versailles. Torenhoge kapsels versierde hij met bloemen, vogelnestjes en zelfs kleine huisjes met een tuintje ervoor. Tijdens zijn werk leerde Leonard alle hovelingen kennen via de roddels die over hen de ronde deden. In de lente van 1791 werd hofkapper Leonard plotseling een grote fan van Nostradamus en leverde hij zich voluit over aan zijn favoriet tijdverdrijf: het voorspellen van de meest diverse amoureuze ontwikkelingen, deze keer aan de hand van de kwatrijnen van de zestiende eeuwse ziener.

'Kwatrijn 20 van de negende eeuw moet de rode draad van de aflevering worden,' had Paul Daniels gezegd. 'Een sonore stem debiteert de verzen... en in de verte zwelt het *Dies Irae* van Mozart aan.'

'Vind je dat niet wat te klassiek?' Maarten gebruikte niet graag het woordje 'cliché' in een discussie met zijn baas.

'Het hele verhaal heeft dan ook veel weg van een klassieke tragedie, Maarten! En dan die verzen... ' Daniels verloor er zowaar bijna zijn spreekwoordelijke Britse flegma bij, toen hij de oud-Franse verzen declameerde met een zwaar accent: *'De nuit viendra par la forêt de Reines/ Deux pars voltorte Herne la pierre blanche/ Le moine noir en gris dedans Varennes/ Esleu cap cause tempeste, feu, sang, tranche.'*

Maarten mompelt het voor zich uit: *'De nacht valt, door het woud van Reims komen zij vanuit Parijs/ Met z'n tweeën naar Orval, Herne, de witte steen./ De monnik in Varennes, zwart op grijs:/ De keuze van de Capetinger is de oorzaak van storm, vuur, bloed, bijl...'* En hij hoort er de stem van Leonard bij: 'Zo staat het in de sterren geschreven, heren! Zo is het voorbeschikt en zo moet het dus gebeuren!'

De grote profeet maakte vaak gebruik van Latijnse stijlkenmerken als aphasis, syncope, apocope, wat betekende: het weglaten van de eerste, de middelste of de laatste letter of lettergreep. En hij deed ook aan prothesis, epenthesis en paragoge, wat betekende: het toevoegen van een letter of lettergreep vooraan, in het midden, of achteraan. Bovendien gebruikte hij het anagram, dat in de zestiende eeuw een zeer populaire poëtische techniek was. Daardoor veranderde "Reines" in "Reims", "pars" in "Parijs" en "voltorte" in "Orvault", de oude naam van Orval.

'De koning en de koningin moesten dus vluchten uit Parijs, langs het *Forêt de la Montagne de Reims*, naar Orval... net over de grens, vlakbij Montmédy,' vatte Paul Daniels het enthousiast samen. 'En is de koninklijke familie ook daar niet veilig, dan kan zij dieper in de Oostenrijkse Nederlanden een toevlucht zoeken, in het onbetekenende Herne, in het graafschap Henegouwen. Want wie heeft daar een landgoed? Niemand minder dan het kindermeisje van de kroonprins, Agathe de Rambaud!... Ziet je, Maarten: het klopt allemaal! "De monnik, zwart op grijs" slaat natuurlijk op het devote karakter van de koning en de onopvallende kledij die hij op zijn vlucht moet dragen. De grote profeet heeft hem in die kleren gezien in Varennes... en waar ligt Varennes?'

'Laat me raden... Op de route tussen Parijs en Montmédy.'

'Precies!'

'Maar wat betekent "de witte steen"?'

'Goeie vraag!... Het is niets anders dan opnieuw een verwijzing naar Orval. Want wat treffen we aan op het domein van de abdij? Een witte menhir, jawel, die ook wel eens *Le Blanc* wordt genoemd! En zo zal de koninklijke familie vanuit Orval

en Herne dan wel gauw eens komaf maken met die belachelijke revolutionairen die zich *Sansculotten noemen en zich erop beroemen dat ze niet eens geld hebben om een behoorlijke broek te dragen!*

'En de keuze van Louis XVI, een verre afstammeling van Hugo Capet – de Capetinger dus – zal op die manier de oorzaak zijn van een storm van vuur en bloed! Zijn vlucht naar Orval zal de hoofden van de *Sansculotten* doen vallen onder de bloedige bijl van de guillotine!'

Het moet een schok geweest zijn voor de nuchtere ijzervreter die generaal de Bouillé toch was, dat Nostradamus een paar eeuwen voordien een ideale vluchtroute had uitgestippeld voor de koninklijke familie. Het had iets ongerijmds, het vertegenwoordigde een inbreuk op de wetten van de werkelijkheid. Maar tegelijk had het iets... romantisch. En het vloekte met de regels van de Rede, waar die verlichte heren van de Revolutie voor stonden. Het voelde, kortom, juist aan. En generaal de Bouillé beseftte maar al te goed hoe handig het kon zijn als hij het met ingewijden alleen maar hoefde te hebben over 'K20, C9'. De royalistische samenzweerders hoefden vooraf alleen te weten dat de sleutel van de code te vinden was bij Nostradamus, en als het ordewoord dan 'K20, C9' luidde, zouden de grote lijnen van wat er te gebeuren stond meteen duidelijk zijn voor iedereen. Bovendien kon de code onmogelijk gebroken worden door iemand die niet over de sleutel beschikte.

Twaalf juni 1791 werd vastgesteld als de datum van vertrek. Kameniers en kapsters die merkten hoe jurken in koffers en juwelen in reiskistjes verdwenen, zorgden ervoor dat de paleiswacht verdubbeld werd. Wilde men de koning ontvoeren? Wat deed het leger van geëmigreerde edelen bij de Rijn? Te grote argwaan maakte een heimelijke aftocht onmogelijk en de vlucht werd uitgesteld.

Marie Antoinette en graaf Axel von Fersen besteedden uren aan het uitzoeken van de tafzijde voor de kussens en het velours voor de binnenbekleding van de groengele koets. Nog meer kostbare tijd ging verloren met het samenstellen van

een *nécessaire de voyage*, die onder meer een theeservies van het fijnste porselein bevatte. Het fraai uitgevoerde geval was zo omvangrijk dat het vooruit moest worden gestuurd. Talloze jurken, ondergoed en andere kleren werden besteld voor de tocht.

Hofkapper Leonard moest de juwelen van de koningin in veiligheid brengen, in de abdij van Orval. Zelfs een deel van de Franse kroonjuwelen werden aan hem toevertrouwd, zoals de beroemde *Blauwe Tavernier* – of zijn zustersteen –, die indertijd door de Zonnekoning van ontdekkingsreiziger Jean-Baptiste Tavernier werd gekocht als een 112 karaat wegende vuistdikke diamant, en daarna door zijn juwelier werd versneden tot de 67 karaats *Blauwe Diamant van de Kroon*, ook wel de *Franse Blauwe* genoemd. De Franse kroonjuwelen maakten deel uit van een oorlogskas, die generaal de Bouillé in Orval achter de hand wilde houden om de contra-revolutie te financieren. De generaal had de kroonjuwelen liever aan een van zijn officieren toevertrouwd, maar daar wilde Marie Antoinette niet van horen. Haar vertrouwen in Leonard was grenzeloos.

In de nacht van 20 juni 1791 waarschuwde een kamenier de commandant van de revolutionaire wacht dat de koning die nacht zou vluchten. De commandant nam contact op met generaal de Lafayette, die belast was met het bewaken van de koninklijke familie. De Lafayette spoedde zich in allerijl naar het paleis van de Tuilerieën, waar Louis XVI hem gerust stelde: hij was niet van plan de hoofdstad te ontvluchten. Vervolgens liet de koning zich door enkele hovelingen helpen bij het uitkleden, maar in tegenstelling tot andere dagen kledde hij zich dadelijk daarna weer aan. De twee koningskinderen – Marie Thérèse was dertien, de kleine troonopvolger Louis Charles amper zes – waren reeds door hun gouvernante madame de Tourzel uit bed gehaald en werden in alle stilte aangekleed. Louis Charles vond het maar niks, dat hem meisjeskleren werden aangetrokken. Hij stribbelde dan ook heftig tegen.

Omstreeks elf uur stopte een huurkoets met de graaf von Fersen op de bok bij de buitenpoort van de Tuilerieën, in de rue de l'Echelle. Aan de arm van een vertrouwde lijfwacht verliet de koningin het paleis. Ze kende de weg slecht en in de duisternis kon ze het rijtuig van Axel von Fersen niet vinden. De karos van de Lafayette reed haar voorbij, maar de generaal merkte niets verdachts op.

Even later kwam een gesluierde dame met twee kinderen via het huis van de hertog de Villequier naar buiten. Daar stond geen schildwacht. De koetsier die wachtte bij de hoek van de rue de l'Echelle, sprong van de bok en hielp het drietal hoffelijk in de koets. Enkele minuten later schuifelde een tweede dame aan de arm van een bediende over het Carrouselplein en stapte eveneens in het rijtuig. Kort na middernacht had ook de koningin haar bestemming bereikt.

Gouvernante de Tourzel veranderde nu in de rijke, met haar kinderen reizende madame de Korff. Marie Antoinette nam de rol van hun gouvernante op zich, maar zag er in haar japon van grijze zijde en met haar breedgerande hoed en voile veel te elegant uit. De koning droeg een eenvoudig donkergrijs kostuum met een ronde hoed en vereenzelvigde zich voortreffelijk met de rol van de brave knecht die hem was toegemeten. In het rijtuig bevonden zich verder nog de twee koningskinderen en de zuster van de koning, madame Elisabeth.

'De twee extra plaatsen in het rijtuig moeten ingenomen worden door ervaren officieren die de koninklijke familie bij dreigend gevaar kunnen beschermen,' had generaal de Bouillé gezegd. Maar de étiquette besliste er anders over, en zo waren het madame Elisabeth en de gouvernante die de koninklijke familie bij dreigend gevaar moesten beschermen.

Op de bok liet graaf von Fersen de zweep knallen. Het was al één uur toen hij de poort van Saint Martin uitreed, waar zijn passagiers haastig en zenuwachtig in een grote berline stapten, getrokken door zes paarden. Een eenvoudiger karos, volgestouwd met bagage en twee dienstmeisjes van Marie Antoinette, reed achter de berline aan.

Generaal de Bouillé had er niets voor gevoeld de organisatie van de koninklijke vlucht over te laten aan een buitenlander. Hij had er bij de koninklijke familie op aangedrongen in twee lichte rijtuigen te reizen, maar de koningin had volgehouden dat ze in een enkele, comfortabel ingerichte berline zouden vluchten. De bruinleren po's van de kinderen, een omvangrijke picknickmand en het zware, met goud geborduurde uniform van de koning konden zij in geen geval missen. Een koning diende zich immers in al zijn koninklijke waardigheid aan het hoofd te zetten van de contra-revolutie.

Er waren drie leden van de koninklijke lijfwacht meegekomen. Een van hen werd vooruitgestuurd om op de halteplaatsen voor verse paarden te zorgen. Een tweede reed achter de berline aan en een derde klom in Bondy op de bok, tien kilometer voorbij Parijs, waar nieuwe paarden ongeduldig wachtten.

Hier nam de Zweedse graaf afscheid. De koning wilde niet in het gezelschap van de minnaar van zijn vrouw aankomen in Montmédy. Waarom Axel von Fersen vervolgens richting Mons reed, in plaats van zo onopvallend mogelijk voor de berline uit te rijden om de militairen van de Bouillé te waarschuwen die langs de weg naar Montmédy patrouilleerden, was nog steeds een groot raadsel...

Eindelijk lost de file op en kan Maarten over de zonovergoten wegen van de Champagne het dal van de Marne in rijden. Het is 21 juni en meer dan twee eeuwen geleden, op die eerste zomerdag van het jaar 1791, ontwaakten de Parijzenaars met het nieuws dat hun koning het hazenpad had gekozen. Maarten houdt wel van enige symboliek. Hij heeft niet voor niets deze dag uitgekozen om de vlucht van de Franse koninklijke familie nog eens over te doen.

In de karos was het warm, benauwd en stoffig... en dat is het ook in Maartens groene Opel Omega. Hij probeert zich de gemoedstoestand van Louis XVI voor te stellen. Voor het eerst in zeer lange tijd voelt de koning zich... een vrij man? De historische bronnen die Maarten heeft geraadpleegd, zijn het

erover eens: Louis XVI verkeerde in een uitstekend humeur. Twee ongevallen met de paarden, die voor heel wat vertraging zorgden, konden hem niet ontmoedigen. Integendeel, hij stapte uit om met de boeren bij de wisselposten een praatje te maken over het weer, terwijl Marie Antoinette het landschap bewonderde en de kinderen op vlinders joegen.

Als voormalig scout wantrouwt Maarten de wonderen van de moderne GPS-technologie en zweert hij bij kaart en kompas. Hij houdt er niet van dat gezichtsloze stemmen je vertellen welke weg je moet kiezen. Maarten kan op zijn kaart de koninklijke route zo volgen: Viels-Maisons, Montmirail, Chaintrix, Châlons... Het zijn stuk voor stuk plaatsnamen die ook in het kader van zijn research zijn opgedoken. Halverwege de reis, in Chaintrix, werd de koning een eerste maal herkend. De postmeester van Chaintrix betoonde het vorstelijke paar zoveel eer dat Marie Antoinette minzaam zijn aangeboden gastvrijheid accepteerde, zodat ze nu al vele uren achter kwamen te liggen op het schema. Om vier uur 's middags, toen men te Châlons de paarden verwisselde, werd een uit het raam leunende Louis XVI een tweede maal herkend. In feite hadden de revolutionaire gezagsdragers de vluchtende koning hier al moeten stoppen, maar ze lieten de berline ongehinderd vertrekken.

'Eindelijk zijn we veilig,' zuchtte Marie Antoinette – maar niets was minder waar. Op dat ogenblik was de Nationale Vergadering al in een spoedzitting bijeengekomen en had de jonge advocaat Danton de schuld voor de vlucht van Louis XVI in de schoenen van generaal de Lafayette geschoven. Als het voormalige grote idool van de Revolutie de koning niet snel terugbracht, kon men hem maar beter opknopen aan de eerste de beste lantaarnpaal. Lafayette stuurde meteen enkele officieren achter de vluchtelingen aan, met een arrestatiebevel waarin de koning van alle verantwoordelijkheid werd ontheven, omdat hij 'door vijanden van de Revolutie' was ontvoerd.

Maarten houdt halt bij een *aire* langs de E50/A4, net voor Sainte-Menehould. Hij stapte uit zijn wagen, rekt zich uit,

strekt zijn benen. De *aire* ligt er volkomen verlaten bij. De wind steekt op en er schuiven dikke wolken voor de zon. Stilaan valt de avond over het woud van de Argonne. Het zweet onder zijn oksels en op zijn rug verkilt. Maarten huivert.

Hier niet ver vandaan, in Pont de Sommeville, was het eerste gedeelte van het koninklijke escorte gestationeerd. Daar voerde de hertog de Choiseul het bevel over een eskadron dragonders. Hij had het wachtwoord gekregen – ‘K 20, C 9’ – en aan de dorpingen verteld dat zijn detachement een goudtransport voor generaal de Bouillé moest beschermen. Maar de wagens van het goudtransport waren al eerder door het stadje getrokken, zodat men geen geloof hechtte aan het verhaal van Choiseul. Er deden geruchten de ronde over een invasie van een leger van geëmigreerde aristocraten; anderen meenden dat de koning de grens wilde oversteken om een alliantie met de Oostenrijkers tot stand te brengen. Opgewonden dorpingen marcheerden naar het gemeentehuis, waar zij driehonderd geweren uit de kelders haalden.

De stormklokken werden geluid en Choiseul geraakte in paniek: hij verwachtte de koninklijke familie tegen twee uur en het was nu al zes uur geworden. In de verte werd een stofwolk zichtbaar... De voorbode van ‘de schat’? Even later zag Choiseul dat het slechts om één enkele ruiter ging: hofkapper Leonard.

‘Als u ’t mij vraagt, dan komt de schat vandaag niet meer,’ hijgde hij.

‘Ik vrees dat u gelijk hebt,’ mompelde de hertog verslagen. ‘Enig idee wat er is gebeurd?’

De hofkapper schudde het hoofd. ‘Wat doen we nu?’

‘Het volk wordt hier steeds onrustiger. Ik zal u een briefje meegeven met de boodschap dat ik gedwongen word mijn post te verlaten en dat ik eraan twijfel of de schat vandaag nog komt. Ik zal zelf naar generaal de Bouillé rijden om nieuwe bevelen voor morgen op te vragen. U moet mijn briefje afgeven aan de bevelvoerende officier in Sainte-Menehould.’

Toen de berline eindelijk Pont de Sommeville bereikte, zag de koning tot zijn ontsteltenis dat er daar geen dragonders aan-

wezig waren. Toch deed hij op weg naar de volgende halteplaats nog vreedzaam een tukje.

In Sainte-Menehould slenterden er dan weer een boel dragonders door de straten, terwijl kromgewerkte boeren na hun dagtaak naar de herberg togen om de gebeurtenissen van die dag te bespreken. Waarom was het hele district in een staat van alarm? Waarom werd de Nationale Garde in het geweer geroepen?

Kapitein Dandois, die de koninklijke familie hier moest opwachten, zag de zon in een rode gloed wegzakken achter de horizon. Eindelijk werd in de verte een stofwolk zichtbaar. Een koerier van de koninklijke lijfwacht meldde dat de berline in aantocht was. De inwoners van Sainte-Menehould gingen het opvallende rijtuig van barones de Korff van dichtbij bekijken en kapitein Dandois durfde zich niet met de koning in verbinding te stellen, uit angst argwaan te wekken.

‘Er zijn geen goede maatregelen getroffen,’ fluisterde hij zenuwachtig tot een van de lijfwachten. ‘Als er geen haast wordt gemaakt, zijn jullie verloren!’

Tussen de omstaanders bevond zich de oud-dragonder Jean-Baptist Drouet, nu postmeester van Sainte-Menehould. Als vurig revolutionair had hij de herdenking van de val van de Bastille in Parijs gevierd, en toen had hij de koning gezien. Nu gleden zijn blikken van de dame met de grote hoed naar de dikke lakei met zijn pruik. Hun gelaatstrekken kwamen hem bekend voor. Drouet spoedde zich naar het gemeentehuis, waar hij enkele notabelen op de hoogte bracht van zijn ontdekking.

‘Die dikke lakei... het is ongetwijfeld de koning!’

Twee paarden werden gezadeld en samen met gemeentesecretaris Guillaume stooft Drouet door de velden naar het oosten, de berline achterna die het dorp alweer had verlaten. Ondertussen was de boodschap van de postmeester als een lopend vuurtje door Sainte-Menehould gegaan en werden de dragonders van kapitein Dandois omsingeld door met pieken, mestvorken en dorsvlegels bewapende dorpelingen...

2.

Om 07.25 uur eet Karel Rombaut – net 48 geworden, tamelijk succesvol antiquair – twee toastjes. Eentje met aarbeidenjam en eentje met kaas. Oudendijk belegen light, amper 35% vetgehalte.

Karel is een matig eter. Karel is ook een matig tennisspeler en een matig minnaar, vindt zijn echtgenote Mia Vanderwee, 33, huisvrouw. In feite is die hele Karel Rombaut zowat de vleesgeworden middelmaat, die zich slechts op één punt onderscheidt van de anonieme massa – en dat ene punt heeft dan nog te maken met een lang geleden gestorven voorouder. Het echtpaar is kinderloos en bewoont een stijlvolle fermette, opgetrokken in de late jaren zeventig van de vorige eeuw, vlak bij de taalgrens in de druivenstreek, aan de Brusselse Steenweg te Overijse. Hun woning bevindt zich op nauwelijks een steenworp van de rustieke schuur waar Karel antieke meubelstukken verkoopt aan klassieke dames en heren.

Zijn ochtendlijke toastjes pleegt Karel Rombaut al sinds mensenheugenis stipt om 7.25 uur overvloedig met cholesterolvrije boter en vervolgens met jam en kaas te besmeren. Kauen doet hij traag en weloverwogen. Bij het ontbijt drinkt hij onveranderlijk een kopje koffie met een wolkje melk en een klontje suiker.

Gewoonlijk blijft de conversatie met zijn vrouw beperkt tot banaliteiten over het weer, maar niet zo deze ochtend.

‘Ik heb een afspraak met een klant, rond het middaguur, in een restaurant in Florenville.’

Mia haalt de wenkbrauwen op. ‘Florenville?’

‘Ja. Dat ligt in de provincie Luxemburg, vlakbij Orval.’

‘Ik weet waar Florenville ligt,’ bijt Mia hem toe.

Karel laat zich niet intimideren. Zijn humeur is deze ochtend werkelijk niet kapot te krijgen.

'De man beweert dat hij een origineel handschrift op de kop heeft getikt van *De Profetie van Orval*. We gaan wisselen: mijn aantekeningen tegen zijn manuscript! Dit is werkelijk een buitenkansje! Misschien zal ik nu eindelijk eens met mijn eigen ogen een authentiek origineel manuscript van *De Profetie van Orval* kunnen bestuderen!'

Karel Rombaut slaagt er niet in de tremolo uit zijn stem te weren. Zijn ogen gaan zowaar ook ei zo na schitteren. Zou dit opwinding kunnen zijn?

Mia rolt met haar ogen. Ze is nooit een groot supporter geweest van die ene – excentrieke – hobby die haar echtgenoot erop nahoudt. Karel Rombaut, het perfect kleurloze Meneertje Middelmaat, probeert al jarenlang te bewijzen dat hij deel uitmaakt van het huis van Bourbon, een adellijke dynastie die nogal wat Franse koningen heeft opgeleverd, onder wie *le Roi Soleil* en de onfortuinlijke Louis XVI. Volgens de geconsacreerde geschiedschrijving is de zoon van Louis XVI en Marie Antoinette, de *dauphin de France*, in gevangenschap overleden in de Temple, nadat zijn ouders het hoofd hadden verloren aan de Revolutie. Maar Karel weet wel beter: Louis XVII is ontsnapt uit de Temple en heeft in het Pajottenland zijn zaad kwistig in het rond geschoten. Met, onder meer, Karel Rombaut als voorlopig eindproduct.

Het staat allemaal te lezen in de studie waaraan Karel nu al meer dan een kwarteeuw vlijtig heeft gewerkt en die, ooit, de wereld met verstomming zal slaan. Dit eindeloze *work in progress* draagt de titel *Nostradamus en de verloren dauphin*, want het zijn de voorspellingen van de zestiende eeuwse ziener – waaronder de fameuze *Profetie van Orval* – die de basis vormen voor de gedurfde these van Karel Rombaut.

Mia heeft haar echtgenoot meer dan haar lief is aan het woord gehoord én gezien tijdens discussies met rivaliserende familieleden, zeldzame vrienden en nog schaarsere sympathisanten. 'De "voorspellingen" van "Nostradamus" zijn niet zomaar "voorspellingen"! oreert hij dan.

(Wanneer Karel het over zijn hobby heeft, maakt hij demonstratief met twee paar opgeheven wijs- en middelvingers het

‘zet-dit-vooral-tussen-aanhalingstekens-teken’ bij de naam ‘Nostradamus’ en bij ‘voorspellingen’. Want *De Profetie van Orval* mag dan wel toegeschreven worden aan Nostradamus, het is allerm minst zeker dat hij er ook de auteur van is. Best mogelijk dat het om een vervalsing gaat die dateert uit de achttiende of negentiende eeuw. De hele *Profetie van Orval* laat zich volgens Karel trouwens lezen als een politiek *plan de campagne* en net zo is het gesteld met de veel bekendere kwatrijnen van Nostradamus, waarvan het ook vaak niet duidelijk is of het om authentieke stukken gaat, dan wel om vervalsingen die een paar eeuwen na de dood van de profeet tot stand zijn gekomen.)

‘Zij worden steeds weer geïnterpreteerd als visionaire beelden van de toekomst, maar wat als wij ze zouden analyseren als de gecodeerde instructies van een geheim genootschap dat een welomschreven politiek doel dient?’

Op deze retorische vraag heeft Karel zijn levenswerk gebouwd. Mia heeft ze hem al zo vaak horen formuleren... Maar wat ze hem vooral euvel duidt, is dat de stommeling het als niet meer dan een aardige bijkomstigheid beschouwt dat Nostradamus in zijn ‘voorspellingen’ tegelijk ook de bergplaats van het verdwenen fortuin van de Bourbons onthult. Het is hem nu eenmaal in eerste instantie om ‘de eer van de familie’ te doen.

Om 07.40 uur steekt de vermeende nazaat van de Zonnekoning een sigaret op, light, king size. Vóór twaalf uur zal hij nog een sigaret roken, na het middagmaal volgt een derde en na het avondeten, onder het genot van een bel cognac, geeft hij zichzelf al twintig jaar lang het recht de vierde en laatste sigaret van die dag te savoureren.

Om 07.45 uur voldoet Karel Rombaut aan zijn ochtendlijke natuurlijke behoefte, waarna hij zich scheert en een douche neemt. Om 08.00 uur stipt komt hij, klassiek rustiek gekleed, de slaapkamer uit. Hij zou nu, als hij dat zou willen, op elk moment kunnen verdwijnen in het decor, zonder enig spoor na te laten. Tenzij dan een vluchtig vleugje after shave.

Tevreden met de wereld in het algemeen en zichzelf in het bijzonder werpt Karel Rombaut nog een laatste blik op zijn outfit in de spiegel in de hall. Zomer en winter is zijn huid licht gebronsd. Nochtans heeft Karel nooit een zonnebank van dichtbij gezien. Hij maakt van nature een zuiderse indruk, die nog versterkt wordt door zijn dikke zwarte haren en een borstelige snor.

Karel Rombaut pikt zijn kalfsleren aktentas op in zijn werkkamer en kijkt even naar het gazon, dat er vierkant en vakkundig kortgeknipt bij ligt. De hemel is grijs en betrokken.

Hij kust Mia vluchtig op de wang en begeeft zich naar de garage. Karel rijdt comfortabel maar zonder zich in een enkel opzicht aan overdrijving schuldig te maken in een Mercedes-Benz E 230 Elegance, bouwjaar 1997, zilvergrijs metallic.

Terwijl hij vertrekt naar zijn afspraak, pakt Mia nog gauw een cocktailglas, schudt er enkele ijsklontjes in en schenkt vervolgens een klein scheutje grenadine over het ijs. Ze doet 50 milliliter Tequila, 20 milliliter Rose's Lime Juice en 120 milliliter sinaasappelsap in een shaker en schenkt het mengsel voorzichtig over de grenadine, zodat het er bovenop blijft drijven. De op deze manier bekomen, quasi perfecte Arizona Sunrise (ze is de cocktail vergeten af te werken met een schijfje limoen) slaat ze in twee gulzige teugen achterover. Daarna spoedt ze zich ijlings naar het kapsalon van een vriendin, waar ze om 08.30 uur wordt verwacht.

Omstreeks hetzelfde tijdstip staat een forse, breedgeschouderde man van middelbare leeftijd roerloos voor het graf van een oude vriend. De man heeft de kap van zijn anorak opgezet, want de wind is opgestoken en er hangt een stevige bui in de lucht. Hij heeft de handen diep in de zakken van zijn anorak gestopt, zijn adem vormt wolkjes in de frisse ochtendlucht. Langzaam en met gebogen hoofd loopt de man langs de zerkjes, waarvan er heel wat bekroond zijn met bloementuilen. Hier en daar houdt hij een ogenblik halt, één en al piëteit – wellicht om een opschrift te lezen.

'Vaarwel Minouche, R.I.P.'

De houten kruisjes zijn al eens scheef gezakt en sommige hebben een halsband om, hoewel de hondjes en de poezen die daar rusten niet langer onder een auto zullen lopen. De onbekende vereert ze zonder onderscheid met zijn eerbied en een stil gebed.

‘Voor Porky de Trouwe, 1993-2005. De liefste Poedel van de hele Wereld.’

Af en toe kijkt de man even op en dan speuren zijn ogen de oprit van de autoweg Brussel-Namen af, waar het dierenkerkhof van Veeweyde zich tegenaan heeft gevlijd. Daarna zet hij zijn eenzame tocht verder, voorbij de laatste rustplaats van *Piet Praat, m'n erste pappega*, al te vroeg het hoekje om gevlogen.

Zijn aandacht wordt getrokken door een zilvergrijze Mercedes die stopt op de pechstrook van de oprit. Hoogst oneerbiedig spoedt de man in de anorak zich nu langs de laatste rustplaatsen naar de omheining van het dierenkerkhof. Snel en behendig klautert hij over de draadafsluiting. De berm stelt hem voor meer problemen: hij glijdt uit en moet zijn beklimming hervatten.

Terwijl de eerste druppels vallen, loopt de man in de anorak over de pechstrook in de richting van de Mercedes, die met draaiende motor op hem wacht. Hij houdt zijn rechterhand nu onder zijn anorak.

De bestuurder van de Mercedes doet het raampje open. ‘Karel Rombaut,’ zegt hij. ‘*Et vous êtes Pierre?*’

Zijn contactpersoon maakt een ongeduldig handgebaar. ‘*La marchandise, s’il vous plaît.*’

Nauwelijks tien minuten eerder heeft Karel van deze ‘Pierre’ een telefoontje gekregen, waarmee hun oorspronkelijke afspraak in Florenville op de valreep verplaatst werd naar de pechstrook van de oprit van Overijse, bij het dierenkerkhof van Veeweyde. Merkwaardig, zeer zeker. Maar Karel heeft er niet lang bij stilgestaan, het bespaart hem immers een lange rit Florenville heen en terug. Misschien heeft ‘Pierre’ gisteravond laat nog een zakelijke afspraak gemaakt in Brussel of zo en wilde hij Karel niet meer storen.

Karel overhandigt Pierre de CD met zijn levenswerk: de notities die hij gemaakt heeft met betrekking tot *Nostradamus en de verlorene dauphin*. En Pierre haalt iets tevoorschijn, dat hij onder zijn anorak verbergt. Het originele manuscript van *De Profetie van Orval*, denkt Karel. En dat moet dan zo ongeveer zijn laatste bewuste gedachte zijn. Want in de rechterhand van de man in de anorak ligt geen manuscript, maar een parabellum 9 mm. pistool. Voor Karel Rombaut beseft wat er gebeurt, heeft Pierre al afgedrukt. De kogel treft Karel pal in het linkeroog en verlaat zijn hoofd langs de achterkant. De dure leren zetels van de Mercedes worden bespat met stukjes schedel, bloed, grijze hersencellen. Een tweede kogel treft Karel Rombaut in het rechteroor en blijft achter het bot steken, een derde boort zich recht in zijn hart en een vierde gaat door zijn maag.

De man in de anorak, 'Pierre', bergt het nog narokende pistool op, reikt naar de autosleutel, trekt die uit het contact. Daarna plaatst hij zijn slachtoffer wat rechter in de zetel, doet het raampje weer dicht, sluit het portier en steekt de sleutels op zak. Hij kijkt nog even snel om zich heen en laat zich de berm af glijden. Terwijl de hemelsluizen wijdopen worden gezet, spoedt hij zich langs de omheining naar zijn wagen, die hij bij de ingang van het dierenkerkhof heeft geparkeerd.

3.

Het massief van de Argonne, met zijn diepe dalen, is bedekt met enorme wouden. Langs de toeristische route van de 'Haute-Chevauchée' kan men in alle rust de eeuwenoude eiken bewonderen, met aan hun voeten een overvloed aan paddestoelen en bosbessen, en de huisjes met hun lemen muren en het houten vakwerk dat zo typerend is voor de streek. Hier, aan de rand van het Argonnenwoud, heeft Maarten de nacht doorgebracht in Sainte-Menehould, in een charmant familiehôtelletje, *Le Cheval Rouge*. Toen hij een fles witte huiswijn bestelde, zette de kelner hem zonder verpinken een Champagne voor. Sainte-Menehould was onder meer vermaard vanwege zijn *pieds de cochon* – en Maarten had zich het streekgerecht goed laten smaken.

Maar het is in Varennes-en-Argonne dat de vlucht van Louis XVI op 21 juni 1791 werd gestopt. Maarten heeft de smalle asfalten weg gevolgd, dwars door het woud, van Sainte-Menehould naar Varennes, die Louis XVI destijds ook heeft afgelegd. Onderweg is Maarten alleen even gestopt om een kijkje te nemen in de *Abri der Kronprinz*, de ondergrondse bunkers uit de Eerste Wereldoorlog die nog steeds verloren in het woud liggen, als stomme getuigen van de gruwel. Verdun ligt amper een twintigtal kilometer verderop. Heuvels werden hier herschapen tot maanlandschappen, met reusachtige kraters.

In Varennes brengt een megalomaan en pompeus monument de Amerikaanse soldaten in de herinnering die Varennes in 1918 hebben bevrijd. Maarten heeft een afspraak gemaakt met monsieur Pelletier bij het kleine museum dat er vlakbij ligt, in de Rue Louis XVI, en dat gewijd is aan *La Grande Guerre* en die ene andere gebeurtenis van historisch belang: de arrestatie van de koninklijke familie in 1791. Paul Daniels heeft Maarten gewaarschuwd voor 'de hyperkinetische ne-

gentiger die in zijn schaarse vrije tijd nog steeds artikels schrijft voor de regionale krant *L'Est Republicain*, waarvan hij ooit de hoofdredacteur was'. Hij heeft niet overdreven. Het kwieke meneertje verschijnt stipt om tien uur op de afspraak – het is een zeer punctueel persoon, heeft Paul gezegd – met een groen blaadje aan de arm dat op zijn minst twintig jaar jonger moet zijn.

Monsieur Pelletier heeft de vervelende gewoonte voortdurend tegen je arm te tikken als hij tegen je praat – en praten doet hij zonder ophouden, terwijl hij voortdurend heen en weer en om je heen dribbelt en daarbij ook nog eens allerlei nerveuze schijnbewegingen uitvoert. '*Ma Chère Angélique*,' stelt hij de jongedame van om en bij de zeventig voor aan Maarten, met de knipoog van de ouwe snoeper. 'Chère is gewoon haar familienaam, hoor... Maar geef toe, het is wel handig als je... Enfin, Angélique was vroeger mijn secretaresse, maar ze is altijd mijn maîtresse geweest, als je snapt wat ik bedoel.'

Maarten heeft er zo min of meer wel een idee van. Meneer Pelletier neemt Maarten bij de elleboog en – met *ma chère Angélique* aan zijn andere arm – zet hij er stevig de pas in. Maarten werpt nog een blik op het moderne rechthoekige gebouwtje waarin het museum werd ondergebracht. 'Moeten we niet...?'

'Naar het museum?' onderbreekt meneer Pelletier hem. 'Hoe genaamd niet. Dat is compleet oninteressant, jongeman. Als het zo nodig moet, kun je daar straks nog altijd je tijd verdoen... Neenee, ik wil je eerst iets veel beters laten zien... Ik heb het ook aan je chef getoond en toen hij zei dat hij een medewerker naar hier zou sturen, heb ik hem uitdrukkelijk gevraagd erover te zwijgen... Je moet weten dat wat ik je wil laten zien, destijds verantwoordelijk is geweest voor de hypothese waarover ik het met je chef heb gehad. De verbazing, nee... de verbijstering op jouw gezicht moet dezelfde zijn als de mijne, toen ik lang geleden mijn ontdekking deed. Daar kan ik werkelijk van genieten, jongeman! Je chef wist ook niet waar hij het had toen ik het hem liet zien...'

Ze zijn ondertussen de Place de l'Hôtel de Ville voorbij gelopen, en steken nu het pittoreske brugje over dat ook een rol speelt in het verhaal van de arrestatie van Louis XVI, herinnert Maarten zich. Daar, in het midden van de brug, houdt meneer Pelletier hem staande.

'En, jongeman? Zie je niets bijzonders?'

Maarten slikt. 'Bedoelt u... het *Hôtel du Grand Monarque*...?'

De baas van het hotel lijkt een depressie overgehouden te hebben aan het feit dat zijn etablissement slechts één ster mag dragen. Mistroostig kijkt hij meneer Pelletier aan, die zijn jas met hoekige gebaren aan een kapstok hangt, zijn paraplu – die bij goed weer ook dienst doet als wandelstok – in een bak in de hoek van de gelagzaal ploft en plaats neemt op een gammele houten stoel achter een gammel houten tafeltje. Hij doet Angélique naast hem neerzitten en tikt Maarten tegen de arm, ten teken dat hij tegenover hem mag gaan zitten. Maarten is nog steeds bezig één en ander te verwerken en gehoorzaamt werktuiglijk.

Meneer Pelletier snuift luidruchtig – de gelagzaal van het hotel ruikt niet zo fris, Maarten vraagt zich af of de *pieds de cochon* daar wat mee te maken hebben –, haalt dan de schouders op en vraagt: 'Koffie?'

Hij wacht het antwoord van Maarten of van Angélique niet af, maar roept meteen naar de hotelbaas: 'Drie koffies!'

De man sloft naar een Senseo apparaat dat in het midden van de toog staat en een bijna futuristische aanblik biedt te midden van de vergane glorie waardoor het wordt omringd.

'Goed, laten we dus maar gauw eens terugkeren naar die fameuze late avond van 21 juni 1791, want ik heb weinig tijd, jongeman. De koninklijke berline heeft nog geen honderd mijl afgelegd en de aanvankelijk hoopvolle stemming heeft plaatsgemaakt voor bange voorgevoelens. Terwijl de koets door de stille straten van Clermont ratelt, vragen de passagiers zich af wat hen hier nu weer te wachten zal staan. Zal graaf Damas op post zijn? Maar nee, ook graaf Damas heeft

bezoek gekregen van hofkapper Leonard – die naam is je niet onbekend?’

‘Nee hoor. Eh... Mag ik uw verhaal ook opnemen?’ Maarten wijst naar zijn dictafoontje.

‘Ga je gang, jongeman! Dus, waar waren wij gebleven...?’

‘Bij graaf Damas,’ fluistert Angélique hem minzaam toe. ‘In Clermont.’

‘Dank je wel, *ma chère!*... Leonard heeft graaf Damas dus de boodschap van hertog de Choiseul overbracht: “De schat komt niet meer, vandaag.” En de graaf heeft een deel van zijn manschappen naar een plaatsje gestuurd, vijf mijl verderop, waar ze kunnen overnachten. Met een aantal soldaten is de graaf achtergebleven om de koning te begroeten en hem uit te leggen wat er aan de hand is, mocht hij onverhoopt toch nog opdagen... “U mag de hoofdweg naar Metz niet volgen,” drukte graaf Damas zijn vorst op het hart. ‘Net voorbij Clermont moet u de stille weg inslaan naar Varennes. Daar zult u de jonge heer de Bouillé en zijn soldaten ontmoeten.”

Het was volle maan, maar de lucht bleef bewolkt. Dat maakte de kortste nacht van het jaar donkerder dan normaal. Toch was er nog een beetje licht, toen postmeester Drouet en zijn makker Guillaume het posthuis van Clermont bereikten. Er stonden enkele mensen te praten.

‘Is die mooie berline nog in Clermont?’ vroeg Drouet.

‘Nee, die is al vertrokken.’

‘Waarheen?’

‘In de richting van Varennes.’

Drouet vermoedde dat er, net zoals in Sainte-Menehould, in Clermont en Varennes soldaten gelegerd waren die als opdracht hadden de koninklijke berline te beschermen. ‘Dan moeten we de berline ongezien voorbijsteken, om de koning verderop te onderscheppen,’ zei hij. ‘Als ze ons opmerken, zullen ze Varennes natuurlijk links laten liggen.’ Hij wendde zich tot de omstaanders. ‘De koning is gevluht! Die soldaten beschermen hem! Neem de nodige maatregelen!’

Daarop gaf Drouet zijn paard de sporen. Terwijl hij het bos van Clermont in reed, begon de stormklok te luiden. Graaf

Damas begreep meteen dat men ook hier te weten was gekomen wie in de berline reisde.

‘Wie de koning liefheeft, volg mij!’ riep hij uit. En samen met een handjevol getrouwen reed ook hij de dieper wordende duisternis in.

Ondertussen was de koning in navolging van zijn kroost doodmoe in slaap gesukkeld. De koningin keek naar de donkere wolken die samenpakten voor de volle maan. In Varennes zouden verse paarden klaar staan en moest ook de zoon van markies de Bouillé aanwezig zijn, Louis, met een escorte huzaren. Maar er waren geen verse paarden te bespeuren en ook de jonge Bouillé viel nergens te bekennen. Nadat hij uren tevergeefs op de koninklijke familie had gewacht, had hij zich te slapen gelegd in een herberg, terwijl zijn huzaren zaten te dobbelen en te drinken.

‘Ook hier was Leonard langsgeweest,’ vertelt monsieur Pelletier, ‘met de boodschap “dat de schat niet meer zou komen, vandaag”. Hij had er de jonge Bouillé bovendien op gewezen dat men best geen gebruik kon maken van de gewone wisselpost op de linkeroever van de Aire. De paarden die bestemd waren voor de koninklijke berline moest men in het *Hôtel du Grand Monarque* op de rechteroever van de Aire laten wachten. En waarom, mijn jonge vriend?’

‘Omdat Nostradamus het altijd had over een Grote Monarch die zijn stempel zou drukken op de geschiedenis,’ mompelt Maarten. ‘Die Grote Monarch zou zowel een groot veldheer zijn als een spiritueel leider. Men heeft hem geïdentificeerd als Louis XIV of Charles de Gaulle, maar in 1791 kon die titel natuurlijk ook nog weggelegd zijn voor Louis XVI, die de contra-revolutie moest leiden en die ook als een spiritueel leider kon beschouwd worden, omdat hij zo vroom was...’

‘Inderdaad. Het was als het ware een goddelijk teken dat niet genegeerd mocht worden. Zo had de jonge Bouillé het alleszins nog niet bekeken. Hij was één van de ingewijden, hij kende de betekenis van het codewoord “Nostradamus”, maar hij was lang geen deskundige. Anderzijds... Dit *Hôtel du Grand Monarque* viel in geval van problemen makkelijker te verde-

digen dan de gebruikelijke wisselpost, en als de vluchtelingen hoorden van het bestaan van een *Hôtel du Grand Monarque*, zouden zij het wellicht ook opvatten als een teken en interpreteren binnen een context die door Nostradamus werd geleverd. Dus had Bouillé besloten de wisselpaarden in het *Hôtel du Grand Monarque* te stallen, in afwachting van de komst van de koninklijke berline...'

'En toen die er eindelijk aankwam, lag de jonge Bouillé te slapen en kon hij de koning niet meteen verwittigen dat er verse paarden op hem wachtten in het *Hôtel du Grand Monarque*. Wat een ongelooflijk toevallige samenloop van omstandigheden...'

'Met voor de koninklijke familie noodlottige gevolgen,' knikt meneer Pelletier. 'De postiljons weigerden verder te trekken als de vermoeide paarden niet eerst water en voedsel hadden gekregen. En zo ging het voor de koninklijke familie kostbaarste half uur van de hele Revolutie verloren aan de rand van een slapend dorp.'

Maarten schudt het hoofd. Het wat groezelige familiepension bezwijkt haast onder zijn pompeuze naam die – zodra men op de hoogte is van de achtergronden – een wel heel cynische bijklank krijgt. Dank zij dit *Hôtel du Grand Monarque* is Louis XVI nooit de Grote Monarch kunnen worden over wie Nostradamus het voortdurend had.

'Alleen de naam van het oorspronkelijke hotel is overgebleven,' zegt meneer Pelletier, alsof hij Maartens gedachten heeft geraden. 'Gedurende *la Grande Guerre* werd heel Varennes in puin gelegd. Maar *soit...* Ik was nog een jonge man toen ik voor het eerst geconfronteerd werd met het werk van Nostradamus, en daarin al die toespelingen vond op een Grote Monarch... Je had het daarnet over een ongelooflijk toevallige samenloop van omstandigheden, maar ik denk niet dat het allemaal zo toevallig was. Omdat Nostradamus voortdurend over een Grote Monarch schreef, kreeg dit hotel die naam. En omdat dit hotel die naam had, vond Leonard het een goed idee als de verse paarden hier zouden wachten, in

plaats van op de gebruikelijke wisselpost... En op die manier heeft alles zo zijn reden, jongeman.'

Drouet en Guillaume hadden enkele veehandelaren en boeren opgetrommeld. Op de poortbrug over de Aire liet Drouet deze mannen onder leiding van kruidenier en kaarsenmaker Sauce de wacht houden bij een omgekantelde kar. Soldaten van de Nationale Garde stonden opgesteld bij de kerk.

Uiteindelijk wist Louis de postiljons van Sainte-Menehould dan toch te overreden hem verder het dorp in te rijden, maar op de brug over de Aire gingen lantaarns de lucht in en werden de paarden bij de leidsels gegrepen.

'Paspooften, alstublieft!'

Madame de Tourzel boog zich uit het raam en reikte Sauce de valse documenten aan, die graaf von Fersen haar had gegeven. 'Ik ben madame de Korff,' zei ze rustig. 'En ik ben op reis met mijn kinderen en mijn bedienden.'

Sauce was geneigd de reizigers ongehinderd verder te laten rijden, maar Drouet schreeuwde het uit: 'Het is de koning, imbeciel! Zie je dat dan niet? Als je hem laat vertrekken, zal hij gemene zaak maken met de Oostenrijkers en dan heb jij je schuldig gemaakt aan hoogverraad!'

De 'knecht' van barones de Korff gaf een postiljon opdracht te vertrekken, en dit was de laatste fout die de koning maakte op deze ongelukkige reis – want welke knecht zou het in zijn hoofd halen in de aanwezigheid van zijn meesteres een bevel uit te vaardigen, zonder dat zij hem dit had opgedragen? De paarden werden bij de leidsels gegrepen en dorsvlegels, hooivorken en zeisen dreigend omhoog gestoken.

'Stap uit en volg mij,' zei de kaarsenmaker van Varennes.

Vermoeid en gedwee volgden ze met z'n allen de langzaam doorrijdende berline naar het huis van Sauce. Het rook er naar gedroogde waren en vetkaarsen. Verontschuldigend en met een zekere eerbied richtte Sauce zich tot de koning en de koningin. 'Tot mijn spijt kunt u Varennes vanavond niet verlaten. Ik bied u nederig mijn gastvrijheid aan.'

Op iets meer dan vijftig mijl van de grens, met op een steenworp afstand een slapende Louis de Bouillé, vroeg de koninklijke lakei vriendelijk aan de kruidenier of hem in dat geval een sober maal kon worden opgediend. Louis XVI liet zich het brood, de kaas en de wijn goed smaken. Hij had altijd een goede appetijt gehad. En ondertussen beraadslaagden de autoriteiten van het onaanzienlijke Varennes. Kon deze smakelijk etende man, deze dikke dienaar van barones de Korff dan werkelijk de koning van Frankrijk zijn? Assignaten met de beeltenis van de vorst kwamen te voorschijn. Voor alle zekerheid haalde men er een rechter bij, die ooit in Versailles had gewoond en de koning daar van heel nabij had gezien. Zodra hij oog in oog stond met de bestofte dikzak viel hij voor hem op de knieën.

‘Sire!’

Marie Antoinette keek vertwijfeld naar madame de Tourzel, die volkomen uit haar rol was gevallen. De koning wierp een snelle blik op zijn dochter en op de in meisjeskleren gestoken *dauphin de France*, die slaperig op enkele balen katoen zaten. ‘Ja,’ zei hij, ‘ik ben uw koning en dit zijn uw koningin en onze kinderen...’

En in de vaste overtuiging dat hij nog steeds door het volk werd bemind, stapte hij af op de rechter, op kaarsenmaker Sauce en op de andere notabelen van Varennes. En hij omhelsde hen.

Marie Antoinette stond als aan de grond genageld, omdat haar echtgenoot een kruidenier omhelsde. Het drong niet tot haar door dat de koning een laatste keer probeerde hen allemaal te redden door de gevoelens aan te spreken van de mensen die hem hadden herkend en gevangen genomen.

‘De messen en de bajonetten van de politieke groepen in Parijs bedreigden mijn leven en dat van mijn familie,’ zei hij. ‘Ik wil mij enkel naar Montmédy begeven om mij daar met de Grondwetgevende Vergadering in verbinding te stellen. Het is geenszins mijn bedoeling het land te ontvluchten.’

De vrouwen keken vertederd naar de kinderen en de mannen konden moeilijk geloven dat het de harteloze Oostenrijkse in

eigen persoon was, de lichtekooi Marie Antoinette, die hier nu voor hen stond.

‘Misschien,’ aarzelde Sauce, ‘kan ik u dan maar beter goede reis wensen.’

In de straten van Varennes waren de soldaten van hertog de Choiseul verschenen, die op weg naar het hoofdkwartier van generaal de Bouillé waren verdwaald. Toen de Choiseul vernam dat de koninklijke familie was gearresteerd en gevangen werd gehouden in het huis van kaarsenmaker Sauce, spoedde hij zich daar met een vijftigtal soldaten heen. Hij trof er graaf Damas aan, die verwoede pogingen deed om zijn manschappen te overhalen dwars door Varennes een weg te banen voor de koninklijke familie. Maar zij leken geneigd de kant van het volk te kiezen, dat steeds oproeriger werd. De Choiseul gaf zijn soldaten de opdracht de straat te ontruimen, zodat bij de inwoners van Varennes nu het laatste restje twijfel verdween: de man die ze gearresteerd hadden, was wel degelijk hun koning. En hij was ongetwijfeld van plan geweest het land te ontvluchten om gemene zaak te maken met de Oostenrijkers.

De hertog waagde het niet de koninklijke familie gewapenderhand te bevrijden. Het werd stilaan dag en de Choiseul kon nu zien dat er zich veel meer mensen in Varennes bevonden dan alleen de inwoners. Van alle kanten kwam het volk toegestroomd.

Drouet hitste de menigte op: ‘Generaal Bouillé is met een geweldig leger op weg naar Varennes om de koning te bevrijden! Zijn Duitse huurlingen zullen de oogst vernietigen en de huizen met de grond gelijk maken als ze de koning hier aantreffen!’

De zon kwam op. Een officier van de Choiseul werd neergeschoten. Was het een ongeluk of een regelrechte bedreiging?

De koning verscheen een ogenblik aan het raam van de kruidenierswinkel en iedereen begon te joelen: ‘Naar Parijs met hem! Naar Parijs!’

Traag tikten de seconden weg van de langste nacht die Varennes ooit had gekend...

Twee officieren die generaal de Lafayette achter de koninklijke familie aan had gestuurd, hadden Varennes eindelijk ook bereikt. Ze baanden zich een weg naar de winkel van Sauce. De ridderlijke aide-de-camp van Lafayette, monsieur de Romeuf, kreeg tranen in de ogen toen hij zijn koning het arrestatiebevel voorlegde. Zijn ambitieuze begeleider, monsieur Bayon, was met zijn gedachten veeleer bij de beloning die hem wachtte in Parijs.

Louis XVI wierp een vluchtige blik op het document, gooide het op de balen katoen waar zijn kinderen lagen te slapen en mompelde: 'Er is geen koning meer in Frankrijk.'

Vertoornd sprong Marie Antoinette op uit haar stoel. Ze griste het bevel van het geïmproviseerde bed, wierp het op de grond en schreeuwde: 'Ik wil niet dat mijn kinderen door deze vod worden bevuild!'

Hertog de Choiseul was erin geslaagd zich een weg te banen door de menigte en binnen te dringen in de kruidenierswinkel. Hij raapte het document op. 'Er staan verse paarden voor u klaar,' zei hij. 'Mijn huzaren zullen u naar Montmédy brengen. Generaal de Bouillé is gewaarschuwd. Tegen zijn overmacht kunnen deze schurken met hun hooivorken niets uitrusten.'

Louis XVI keek naar de gewapende mannen die zich rond postmeester Drouet hadden geschaard. Er waren vuren ontstoken die inwoners van naburige dorpen naar Varennes hadden gelokt, zodat het plaatsje belegerd werd door wel tienduizend mannen en vrouwen. Drouet had zelfs twee oude en ietwat roestige kanonnen in stelling laten brengen voor de kruidenierswinkel.

'U hebt toch ook gemerkt dat wij niet meer zonder geweld kunnen ontsnappen? Nee, het zou monsterlijk zijn het leven van mijn gezin op het spel te zetten en onschuldige mensen te vermoorden. Zeg aan de markies de Bouillé dat ik een gevangene ben.'

Om halfacht liep de koninklijke familie de winkel van Sauce uit. Ze kwam tegenover een vijandige menigte te staan.

'De koning moet naar Parijs!' gilde men uitzinnig.

Twee afgevaardigden uit Parijs begeleidden Louis XVI en zijn gezin onder luid gejoel en grove beledigingen naar de berline. Een plaatselijke edelman drong zich naar de koets om zijn vorst en vorstin hulde te betuigen; hij werd neergeslagen en ter plaatse onthoofd. De lijfwachten die met de handboeien aan op de bok van het rijtuig zaten, werden door de woedende menigte ook bijna omgebracht. De jurk van de koningin werd kapot gescheurd en een man spuwde de koning in het gezicht. Voor het eerst verloor Louis XVI zijn zelfbeheersing en liet hij de tranen over zijn wangen lopen.

Marie Antoinette nam haar zoontje op de schoot om plaats te maken voor de twee afgevaardigden uit Parijs – Barnave en Pétion heetten ze. Nieuwsgierig staarden ze de vluchtelingen aan. Marie Thérèse sloeg verlegen de ogen neer, want ze voelde zich vuil en ook haar kleren waren gescheurd.

Barnave was best vriendelijk. De kroonprins speelde met de knopen van zijn jas. 'Er staan letters op!' kraaide de jongen verrukt. 'En ik kan ze al lezen!'

Marie Antoinette glimlachte. 'Mooi zo! En wat staat er dan?'
'In vrijheid leven... of sterven!' las Louis Charles moeizaam.

'Terwijl de stoffige reiswagen naar de hoofdstad terugkeerde, kwam generaal de Bouillé met drieduizend man aan in Varennes,' vertelt meneer Pelletier. 'In de loop van de nacht had zijn zoon hem gemeld dat de koning aangehouden was. Dadelijk waren de Bouillé en zijn soldaten aan een dolle rit begonnen. Vanop de heuvels rond de stad, aan de overkant van de rivier, zag hij de trieste stoet uit Varennes weggrijden. De berline was zo nauw ingesloten door de opgewonden menigte, dat iedere reddingspoging hopeloos was. De mensen zouden de koning en zijn gezin vermoord hebben, voordat de generaal met zijn soldaten de koets had bereikt. Bovendien waren de paarden doodop na de uitputtende rit. En zo maakte de Bouillé dan rechtsomkeer en reed hij in het gezelschap van zijn zoon en enkele officieren de verbanning tegemoet. Voor hem was het spel uitgespeeld. In zijn vaderland kon hem nog enkel het schavot wachten. Tenminste, dat is de officiële ver-